
Bureau van 20 maart 2023 – Nota 10

Project INCLUCITIES

Projectresultaten en perspectieven/aanbevelingen

Voorwerp

Brulocalis is partner in INCLUCITIES, het project over de integratie van nieuwkomers dat gedurende drie jaar aangestuurd werd door de REGR (EU-financiering) en zich nu in de afrondingsfase bevindt.

Met deze nota willen wij de leden van het bureau op de hoogte brengen van de eindconclusies en aanbevelingen van de thematische workshops. In december 2022 heeft Brulocalis inderdaad de 'Training Academies' georganiseerd, de laatste stap in de samenwerking tussen de Brusselse en buitenlandse partners.

Wat voorafging

Het IncluCities-project van de CEMR wil de uitwisseling van ervaringen en goede praktijken tussen middelgrote Europese steden en de capaciteitsopbouw op het vlak van de integratie van migranten ondersteunen. Er werden een aantal **activiteiten** uitgewerkt (studiebezoeken, uitwerking van actieplannen, creatie van websites, opleidingen, publicaties, enz.). **Brulocalis** heeft de stad Brussel en de gemeente Schaarbeek gedurende dit hele proces begeleid.

Ondanks de moeilijke omstandigheden aan het begin van het project (vertraging door corona en er kwam een nieuwe coördinator ter vervanging van de vorige) is Brulocalis er toch in geslaagd het partnernetwerk op te zetten. Dat bestond uit de Brusselse gemeentelijke vertegenwoordigers, de twee Brusselse BAPA's (de Franstalige onthaalbureaus voor nieuwkomers), de lokale verenigingen en hun lokale steungroep en twee Europese partnersteden: Jelgava (Letland) en Saint-Jean-de-la-Ruelle (Frankrijk).

Tussen oktober 2021 en mei 2022 vonden er vier studiebezoeken plaats en kwamen er nieuwe functionaliteiten op de websites van de BAPA's zoals bv. het digitaal loket (met daarbij ook gesproken tekst voor laaggeletterde mensen). In de afgelopen drie jaar zijn er tussen de partnersteden actieplannen opgesteld en uitgewerkt en werden de meest relevante en urgente zaken in kaart gebracht. Hierbij valt op te merken dat de crisis in Oekraïne in het laatste jaar van het project alle partners ertoe heeft gedwongen hun samenwerking bij te sturen om met spoed te kunnen reageren op een nieuwe migratiecrisis.

Analyse

De belangrijkste doelstelling van het project was om na afloop van het programma een uitwisselingsplatform te hebben waar de Brusselse partners, hun buitenlandse partners, de Brusselse verenigingen en de Brusselse politieke actoren de resultaten van de samenwerking tijdens de drie jaar, de uitgestippelde actieplannen en de aanbevelingen over de meest relevante thema's konden bespreken. Het colloquium 'Training academies' dat Brulocalis op 7 en 8 december 2022 in Brussel heeft georganiseerd, heeft al deze partijen samengebracht. Tijdens de workshops zijn de volgende aanbevelingen naar voren gekomen.

Er werden vier thematische workshops georganiseerd rond de meest relevante thema's voor de projectpartners: huisvesting, de sociaalprofessionele inschakeling, de situatie van migrantenvrouwen en de professionele integratie.

Hieronder vindt u **de belangrijkste conclusies van de workshops**. Deze conclusies komen rechtstreeks uit het veld. Ze geven niet noodzakelijk de mening van Brulocalis of van het bureau van Brulocalis weer. Ze hebben betrekking op federale, gewestelijke en gemeentelijke bevoegdheden.

Ze zouden idealiter moeten worden uitgewerkt door de deskundigen en adviseurs die zich met deze onderwerpen bezighouden vooraleer ze op grotere schaal te gaan verspreiden.

In dit stadium delen wij ze mee aan onze politieke instanties voor hun opmerkingen.

1. Socioprofessionele inschakeling (SPI)

- De duur van het socioprofessionele inschakelingsproces verkorten
- Belang van de begeleiding van nieuwkomers door SPI-operatoren, terwijl er binnen de Brusselse BAPA'S onvoldoende kanalen zijn voor de tewerkstelling van nieuwkomers;
- De erkenningprocedures voor de diploma's van de *Fédération Wallonie-Bruxelles* vereenvoudigen, verkorten en goedkoper maken zoals in Vlaanderen, dat daardoor nieuwkomers sneller op de arbeidsmarkt kan inschakelen;
- Nieuwkomers die werk zoeken worden vaak beschouwd als over- of ondergekwalificeerd en hebben vaak te kampen met discriminatie op de arbeidsmarkt;
- Beter rekening houden met taalvaardigheden. Taal speelt een cruciale rol bij het zoeken naar werk door nieuwkomers (zie hierboven);
- Meer inclusieve en 'open/gastvrije' jobs voor de doelgroep creëren. Vaak blokkeert de 'startbaanovereenkomst' nieuwkomers en ontstaat er een grijze zone;
- Versterken van de rol van de vakbonden bij de bescherming van deze kwetsbare werknemers (bv. vermijden dat zij zich overhaast op een eerste job storten en meer aandacht besteden aan de soorten arbeidsovereenkomsten om zichzelf beter te beschermen en uitbuiting of discriminatie op het werk te voorkomen);
- De contacten met het Verbond van Belgische Ondernemingen verbeteren zodat werkgevers nieuwkomers als toekomstige werknemers beter leren kennen;
- De uitwisselingen tussen de verschillende actoren in Brussel (verenigingen, particuliere en openbare sector, lokale en gewestelijke politieke actoren) verbeteren om hun ervaringen te vergelijken en overeenstemming te bereiken over bevredigende gemeenschappelijke oplossingen;
- Het gebruik van het IRFAM-model <https://www.irfam.org/processus-identitaires-et-integration-2/> overwegen (de psychosociale benadering van jongeren met een migratieachtergrond en de toepassing van synthetische en offensieve identiteitsstrategieën door deze jongeren kunnen hen de nodige tools geven voor hun integratie);

2. Taalintegratie

- Taalkundige en culturele integratie nauwer en doeltreffender aan elkaar koppelen (informele sociale participatie) aangezien integratie en het leren van de taal elkaar wederzijds beïnvloeden en het leren van de taal integratie in de hand werkt;
- De codificatie van taalleertrajecten in opvang-/integratietrajecten vereenvoudigen;
- Het verplichte karakter van het leren van de taal vervangen door het bevorderen van stimulerende processen voor nieuwkomers, aangezien de verplichting om de taal aan te leren het leren zelf niet bevordert;
- Informatie over taalcurssussen en het opleidingsaanbod duidelijker en toegankelijker maken voor de doelgroep en voor de mensen van de pedagogische diensten (betere samenwerking met andere partijen die rond integratie werken);
- Er rekening mee houden dat het taalaspect voor deze doelgroep vaak een bron van frustratie en twijfel is, aangezien het taalaspect een belangrijke factor is bij het zoeken naar werk door nieuwkomers, maar dat het vereiste niveau vaak te hoog is voor bepaalde gespecialiseerde beroepen (CRAC-rapport 2022).
- Betere toegang tot informatie over de verschillende soorten taalopleidingen. De opleidingsinstellingen zouden daarom aansluiting moeten zoeken bij de maatschappelijke groepen waar de behoefte om de plaatselijke taal te leren bijzonder groot is, om de opleiding zinvoller te maken.

Al deze stappen moeten ook gepaard gaan met taalkundige integratie buiten het professionele kader zodat de taal ook actief in het dagelijkse leven beoefend wordt (voorbeeld: CAMIM-project <http://www.via.brussels/projet-camim/>);

- De banden tussen taalaanbieders en andere sociaal-culturele organisaties aanhalen als middel om de behoeften beter in kaart te brengen en erop in te spelen;
- Het aantal erkende taalopleidingen uitbreiden, de informatie over taalcurssussen verbeteren en de relatieve concentratie van taalcurssussen in het Brusselse tegengaan om de toegang tot erkende en goedkope taalcurssussen te vergemakkelijken.

3. Huisvesting

- Het probleem verhelpen dat men zich moeilijk kan inschrijven voor sociale huisvesting (men moet ingeschreven zijn in het register van de burgerlijke stand/in het vreemdelingenregister);
- Vluchtelingen eerder in hun aankomstproces informeren over huisvesting (de wet verplicht FEDASIL om vluchtelingen te leren hoe zij een woning kunnen vinden).
- Activering van het principe om **leegstaande gebouwen op te vorderen** om ze ter beschikking te stellen van asielzoekers. Sinds 2 januari 2001 worden leegstaande gebouwen opgevorderd om ze ter beschikking te stellen van verzoekers om internationale bescherming (de wet van 2 januari 2001 geeft de minister voor Maatschappelijke Integratie de bevoegdheid om 'elk leegstaand gebouw op te eisen' 'teneinde er opvangplaatsen voor kandidaat-vluchtelingen in te voorzien' - dit alles tegen een 'billijke schadeloosstelling'). De andere belangrijke juridische referentie is de federale wet van 12 januari 2007 - die zelf de Europese richtlijn 2003/9/EG van 27 januari 2003 omzet.
- Burgers beter informeren dat de verhuurder niet aansprakelijk is voor het verhuren van een woning aan een persoon zonder verblijfsvergunning als het gaat om *een humanitaire uitzondering*. Het is niet verboden een woning te verhuren aan een persoon zonder papieren (de verhuurder heeft niet het recht het verblijfsdocument te vragen alvorens een woning te verhuren);
- Het probleem van slechte woningen voor vluchtelingen koppelen aan de wooncrisis in het algemeen (fiscaliteit van eigenaars, stimulansen om ervoor te zorgen dat hun eigendom gezond en goed geïsoleerd is, om het niet leeg te laten staan, om huurders met een moeilijk profiel te aanvaarden, enz.)
- Communiceren over de bestaande middelen voor particuliere verhuurders die een woning willen verhuren aan nieuwkomers/asielzoekers en daarbij toch beschermd willen blijven:
  - 1) de tijdelijke gebruiksovereenkomst zou elk risico moeten kunnen voorkomen;
  - 2) via de 'glijdende huurovereenkomst' zouden nieuwkomers/asielzoekers een woning kunnen huren via een bemiddelende instelling tussen de eigenaar en de huurder (ondersteuning aan het begin van de huurovereenkomst), zoals FEDAIS (sociale verhuurkantoren) <https://www.fedais.be/>
- Benadrukken dat de huisvestingsmaatregelen voor Oekraïense vluchtelingen ook zouden moeten 'gelden' voor andere aanvragers/nieuwkomers, hetgeen het opzetten van nieuwe systemen/procedures zou vereisen;
- De gemeenten aanmoedigen meer aandacht te besteden aan het leegstandsprobleem, aangezien zij **gezien** worden als een hoofdrolspeler in het verstrekken van huisvesting.

4. De situatie van de vrouwen

- Er rekening mee houden dat vrouwen de meest gediscrimineerde groep zijn, en dat ze daarbij ook nog met andere vormen van discriminatie geconfronteerd kunnen worden (bv. een migrantenvrouw met een handicap of één die ongeletterd is);
- Zorgen voor meer zelfvertrouwen en eigenwaarde bij migrantenvrouwen om de volledige integratie in de gastsamenleving te bevorderen;
- De oprichting aanmoedigen van ontmoetingsplaatsen zoals *La Maison des Femmes* in Schaarbeek, die voor ontmoeting zorgen tussen vrouwen met een minderwaardigheidscomplex. Ze kunnen er samenkomen (opdracht van vrouwenemancipatie en burgerrechten, maar ook van samen-leven). Dit soort plaatsen draagt bij tot een mentaliteitsverandering door kennis, de opheffing van alle soorten dominantie, de deconstructie van genderstereotypen en de strijd tegen seksisme door integratie, informele integratie en ontmoetingen tussen migrantenvrouwen en Belgische burgers waarbij veel nuttige informatie wordt doorgegeven, bijvoorbeeld tijdens gratis workshops.

Het is belangrijk plaatsen te creëren waar vrouwen elkaar kunnen ontmoeten (bij voorkeur niet alleen migrantenvrouwen maar alle vrouwen) en samen te werken met mannen om hun vooroordelen weg te nemen (voorbij het statuut van nieuwkomer) ;

- Het vertrouwen van vrouwen in de ondersteunende diensten van het integratieproces vergroten. Dat is zeer belangrijk voor vrouwen die reeds het slachtoffer zijn geweest van geweld of misbruik;
- Er rekening mee houden dat vrouwen door het verplichte opvangtraject hun huis uit moeten. Zo is het verplichte opvangtraject voor nieuwkomers een belangrijk integratie-instrument geworden om isolatie of uitsluiting van migrantenvrouwen te voorkomen;
- Het proces zin geven en de voorwaarden voor succes garanderen door te werken in een netwerk met eerstelijnspartners, zoals medische centra, de politie, de Franstalige onthaalbureaus voor nieuwkomers, de BAPA's, maar ook alle sociale partners in Brussel, de Brusselse verenigingen voor migrantenopvang, de vrouwenverenigingen, de verenigingen voor permanent onderwijs, enz.

Voorstel

De workshops dragen bevindingen aan die betrekking hebben op de federale, gewestelijke en gemeentelijke bevoegdheden op die vier specifieke domeinen.

Idealiter zouden ze moeten worden uitgewerkt door de deskundigen en adviseurs die met deze thema's belast zijn, alvorens op grotere schaal te gaan verspreiden. De concrete resultaten van dit project moeten via onze eigen communicatiekanalen en die van de stad Brussel en Schaarbeek worden verspreid.

Deze Europese financiering was een opportuniteit. De hefboomen van deze financiering moeten op alle niveaus geactiveerd en idealiter ook herhaald worden.

Het bureau is verder op de hoogte van de conclusies van de workshops en verbindt zich ertoe deze te delen met alle betrokken partijen bij de opvang van nieuwkomers.